

سخن نخست

ایلام

سطح شهرستان‌ها و استان‌های کشور تصویری از وضعیت استان‌ها و شهرستان‌ها و مقایسه آن‌ها با سایر مناطق ارائه نماید تا عصای دست برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران سطوح مختلف ملی، استانی و شهرستانی باشد. اطلاعات ارائه شده در این اطلس از چند ویژگی برخوردار است که آن را اطلاعات مرسوم حاصل از جرای طرح‌های آماری اعم از سرشماری و نمونه‌گیری متمایز می‌نماید. اول آنکه همه اطلاعات ارائه شده در این اطلس ثابتی است و از این نظر خطاهای مرسوم طرح‌های آماری را ندارد. دوم آنکه در صورت همکاری دستگاه‌های مربوط، اطلاعات آن به طور مرتقب و به موقع قابل بروزرسانی است. این موضوع را هم باید به عنوان مزیت دیگری از ثابتی بودن اطلاعات پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان در نظر گرفت. سوم آنکه اطلاعات اطلس در ریزترین سطوح جغرافیایی قابل ارائه است. در حال حاضر این اطلس اطلاعات را در سطح شهرستان ارائه می‌نماید و تلاش دارد ضعف موجود در دسترسی به داده‌های شهرستانی که همواره یکی از دغدغه‌های برنامه‌ریزان منطقه‌ای بوده است را پوشش دهد. با این حال، در صورت نیاز، ارائه اطلاعات در سطوح جغرافیایی خردتر نیز امکان‌پذیر خواهد بود.

در پایان ذکر این نکته حائز اهمیت است که وجود یک پایگاه اطلاعاتی برای شناسایی وضعیت رفاه و فقر خانوارهای کشور، یک امر ضروری است اما به تنهایی کافی نیست و تنها می‌توان آن را به مثابه ابزاری مفید و ضروری برای بهبود سیاست‌گذاری اجتماعی در کشور در نظر گرفت. آنچه تفاوت‌های واقعی در حوزه سیاست‌گذاری رفاه اجتماعی را رقم می‌زند، استفاده هوشمندانه از این ابزار و تلاش و کوشش بی وقفه برای کاهش فقر و نابرابری در کشور و رقم خوردن آینده‌ای روشن تر برای فرزندان این مزرو بوم است.

محمد شریعتمداری
وزیر تعامل، کار و رفاه اجتماعی

آنچه از شواهد، آمارها و اطلاعات موجود برمی‌آید، نشان می‌دهد که در طول دهه‌های اخیر، گام‌های مهم، مؤثر و موفقی درجهت کاهش فقر و افزایش رفاه خانوارهای ایرانی برداشته شده است. شاخص‌های مختلف رفاهی مانند سطح سواد، امید به زندگی، کاهش مرگ و میرنوزادان و مادران، طول عمر زنان و... همگی با رشد قابل ملاحظه‌ای همراه بوده‌اند و تردیدی نیست که این رشد، نقش مهمی در افزایش سطح رفاه خانوارها داشته است. با این حال، آنچا که سخن از فقر درآمدی به میان می‌آید، راه زیبادی تاریخیدن به نقطه مطلوب وجود دارد و با توجه به عوامل مختلف از جمله شرایط اقتصاد کلان، تولید داخلی، بیکاری و تورم و نیز برخی ناکارآمدی‌های ساختاری در حوزه رفاه، مسیر طی شده نیازمند بازنگری به نظر می‌رسد.

از جمله عوامل مؤثر بر عدم کارآمدی کافی نظام رفاه اجتماعی در دهه‌های گذشته، عدم دسترسی به هنگام و کافی به اطلاعات خانوارهای محروم و فقیر بوده است. به عبارت دیگر، برای سال‌های زیادی اطلاع دقیقی از تعداد فقره در کشور، میزان درآمد و دارایی‌های آنان، وضعیت اشتغال و برخورداری یا عدم برخورداری آن‌ها از یمیه اجتماعی و سلامت و اطلاعات جمعیت شناختی آنان مانند جنسیت سرپرست خانوار، سن اعضا و سرپرست و یا بعد خانوارها وجود نداشت. ضعف در پایگاه‌های اطلاعاتی در دهه‌های گذشته سبب شده است که سیاست‌های کاهش فقره به صورت غیرهادفمند اجرا شوند، از یک سو برخی از خانوارهایی مورد حمایت قرار گیرند که واقعاً نیازمند نیستند و از سوی دیگر، بسیاری از خانوارهای نیازمند به دلیل عدم شناسایی در فهرست دریافت‌کنندگان حمایت قرار نگیرند. این امر علاوه بر اینکه موجب بی‌اثر شدن سیاست‌های کاهش فقر و حمایت اجتماعی می‌شود، پیامدهایی چون هدررفت بودجه، افزایش نقدینگی و افزایش تورم را در پی دارد که در یک چرخه مجدد به فقیرتر شدن فقره منجر می‌گردد.

در سال‌های اخیر معاونت رفاه اجتماعی وزارت تعامل، کار و رفاه اجتماعی به منظور رفع این نقصه اساسی «پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان» را ایجاد کرده و با همکاری دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط توسعه داده است. این موضوع را می‌توان یک دستاوردهای مهم در راستای اجرای بهینه و هدفمند سیاست‌های کاهش فقر تلقی کرد. این پایگاه، اطلاعات بیش از ۲۴ میلیون خانوار بارانه‌بگیر در کشور را در خود ذخیره کرده است و با توجه به اینکه این اطلاعات براساس کد ملی و داده‌های ثابتی افراد سازماندهی شده است، از دقت بالایی برخوردار بوده و مبنای مهمی برای تصمیم‌گیری در حوزه رفاه و تأثیر اجتماعی محسوب می‌شود. علاوه بر این، در کنار استفاده از این پایگاه برای شناسایی افراد یا خانوارهای هدف که به طور معمول در سیاست‌های حمایتی مورد نیاز است، تکیه به اطلاعات کلان مستخرج از آن در سطح شهرستان، استان و کشور نیز می‌تواند برای تصمیم‌گیری‌های مربوط مناسب باشد.

اطلسی که پیش رو دارید با این دیدگاه تدوین شده است که با استفاده از تجمعی اطلاعات در

اطلس رفاه
ایرانیان